

Obsah

Předmluva	9
Úvod	11
1. Sociometrická teorie	16
1.1 Pojem, předmět, definice a proměnné sociometrie	16
1.2 Sociometrie, sociální mapa a fuzzy teorie	19
1.3 Sociometrie z hlediska dějinného a vývojového	22
1.3.1 Období sociometrie jako měření sociálních jevů	22
1.3.2 Období techniky sociální volby v dějinách sociometrie	24
1.4 Morenovo pojetí sociometrie	27
1.4.1 Sociometrický pozitivismus a scientismus J. L. Morena	27
1.4.2 Socionomicko sociometrický systém J. L. Morena	32
1.4.3 Principy sociální dynamiky, sociálně fyzikální parametry interindividuální interakce	33
1.4.4 Morenovo pojetí situace individua v sociální interakci	36
1.4.4.1 Sociální atom	37
1.4.4.2 Princip ´tele´ jako struktura, faktor a proces	41
1.4.4.3 Sociometrická matice a sociogram	43
1.4.4.4 Role v aplikované sociometrii	46
1.4.4.5 Sociometrická axiomatika	49
1.5 Klinikopsychologické souvislosti sociometrie	50
1.5.1 Socializace, individuace, enkulturace a individuální ´self´	51
1.5.2 Sebepojetí a sebeprožívání	54
1.5.3 Mezilidský vztah je základem sociální interakce	54
1.5.4 Sociální chování ve skupině	58
1.5.4.1 Teorie vývoje malé sociální skupiny	61
1.5.4.2 Teorie skupiny v sovětské sociální psychologii	62
1.5.4.3 Strukturální analýza malých skupin	64
1.5.4.4 Emocionalita v sociální interakci	68
1.5.5 Hypotézy izomorfismu psychického a fyzikálního dění v sociometrii	79
1.6 Analogické a paralelní metody sociální psychologie	82
1.6.1 Analýza procesu sociální interakce podle R. F. Balesa	83
1.6.2 Systematické mnohoúrovňové pozorování skupin - ´SYMLOG´	85
1.6.3 Sociodiagnostické interview B. B. Wolmana	88
2. Sociometrie v sociálně psychologické kognici	91
2.1 Psychologie osobnosti v sociálním kontextu	91
2.1.1 Sociometrie v systému psychologických metod	94
2.1.2 Počátky využití sociometrické metody v Československu	95
2.2 Sociometrická metodologie	98

2.2.1	K metodologickým problémům sociometrie	98
2.2.1.1	Objektivita sociometrické metody	99
2.2.1.2	Reliabilita sociometrické metody	100
2.2.1.3	Validita sociometrické metody	103
2.2.2	Konstrukce sociometrické metody	105
2.2.2.1	Klasifikační schéma konstrukce sociometrické metody	106
2.2.3	Analýza a interpretace sociometrických dat	107
2.2.4	Pravděpodobnost náhody při sociopreferenčním chování	113
2.3	Sociometrie v současné psychologické praxi	118
2.3.1	Informace o sociometrii v učebnicích psychologie	118
2.3.2	Anketa názorů odborníků na sociometrickou techniku	126
2.3.3	Reflexe sociometrie odborníky v sémantickém diferenciálu	129
2.3.4	Shrnutí	131
3.	Sociometrie v sociálně psychologické metodologii	134
3.1	Sociometrická technika Longa a Jonesové	136
3.1.1	Vztah k tradici Morenova pojetí sociometrie	136
3.1.2	Racionálie L-J sociometrické techniky	137
3.1.2.1	Modifikace Morenovy klasické techniky	137
3.1.2.2	Psychologický aspekt výběrové strategie	138
3.1.2.3	Metoda vážených skóreů	139
3.1.3	Administrace L-J sociometrické techniky	139
3.1.3.1	Konstrukce dotazníku	140
3.1.3.2	Prezentace sociometrických dat	141
3.1.3.2.1	Sociometrická matrice	141
3.1.3.2.2	L-J sociogram	142
3.1.3.2.3	Sociometrické indexy	144
3.1.4	Analýza, deskripce a interpretace L-J sociometrických dat	144
3.1.4.1	Psychologická kritéria analýzy a deskripce SM dat	144
3.1.4.2	Interpretace nálezových dat podle Longa a Jonesové	146
3.1.4.2.1	Otázky k prohloubení interpretace nálezu	147
3.1.4.2.2	Etické zásady, ochrana před misinterpretacemi	148
3.1.5	Shrnutí	150
3.2	Engelmayerův milieusociogram	151
3.2.1	Racionálie Engelmayerova milieusociogramu	151
3.2.2	Nápadnosti rodinného milieu žáka	152
3.2.2.1	Heslový katalog sociálních nápadností	152
3.2.2.2	Syndromologie sociálních nápadností a MKN-X	156
3.2.3	Administrace sociometrické techniky a milieusociogramu, protokolování dat	161
3.2.3.1	Bullis - Seelmannova sociometrická technika	162
3.2.3.2	Sociografická karta třídy 1 SK 1	164
3.2.3.3	Sociografická karta třídy 2 SK 2	165
3.2.4	Prezentace nálezu	166

3.2.4.1	Indexy kvality sociálního prostředí ve třídě	166
3.2.4.2	Histogram sociálního milieu třídy	167
3.2.5	Analýza, deskripce a interpretace údajů milieusociogramu	167
3.3	Technika 'Guess Who?'	169
3.4	Technika hodnocení stupně agresivity	170
3.5	Sociogram školní třídy podle E. Wartegga	171
4.	Sociometrická empirie v praxi klinické sociální psychologie	173
4.1	Teorie a praxe sociálního měření	173
4.1.1	Zdroje a východiska výzkumné činnosti - společenská objednávka	173
4.1.2	Terminologie dobového slovníku společenských věd	173
4.1.3	Obecná charakteristika výzkumů	175
4.2	Výzkumy v komunitách hospitalizovaných toxikomanů	177
4.2.1	Užití sociometrie v socioterapii alkoholiků	177
4.2.2	Vztah mezi ratingem skupiny alkoholiků a SM šetřením	183
4.2.3	Koheze socioterapeutické skupiny	189
4.2.4	Sociometrie v socioterapii odsouzených toxikomanů během výkonu trestu odnětí svobody	193
4.3	Výzkumy v psychoterapeutických komunitách dětských enuretiků a výchovně náročných třídách středních odborných učilišť	198
4.3.1	Sociometrie v komunitách hospitalizovaných dětských enuretiků	198
4.3.2	Sociometrie výchovně náročné třídy v SOUz - 1	205
4.3.3	Sociometrie výchovně náročné třídy v SOUz - 2	215
4.4	Výzkumy ve třídách mateřských škol a základních škol	227
4.4.1	Oblíbenost dětí mateřských škol v hodnocení učitelek a sociometrie	227
4.4.2	Déledobé šetření školních tříd L-J sociometrickou technikou	231
4.4.3	Vztah socioekonomického statusu rodičů a SM statusu dětí	238
4.5	Výzkumy učitelských sborů a souboru činoherců	245
4.5.1	Sociometrie učitelských sborů	245
4.5.2	Sociometrie činoherního hereckého souboru	256
4.6	J. L. Fischer v nizozemském exilu – rekonstrukce sociální mapy	260
5.	Sociální klinika – produkt sociometrické kognice v sociální psychologii	284
5.1	Projekt nadačního institutu 'Sociální klinika'	284
5.2	Metodika	287
5.3	Principy	288
5.4	Struktura a funkce	289
	Shrnutí	291
	Závěr	299
	Literatura	309
	Přílohy	330
	Rejstříky	351-363